

İHK PROGRAM YÖNETİMİ
Eğitim Kursu

PLANLAMA VE İZLEME AKTİVİTELERİ

İSHALLİ HASTALIKLARIN KONTROLÜ PROGRAMI

DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
SAĞLIK BAKANLIĞI
Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
SAĞLIK BAKANLIĞI
Ana Çocuk Sağlığı ve
Aile Planlaması Genel Müdürlüğü

PLANLAMA VE İZLEME AKTİVİTELERİ

Bu modül Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü ve Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü işbirliği ile İshalli Hastalıkların Kontrolü Programı çerçevesinde kullanılmak üzere 1988 tarihli orijinal baskısından 1993 yılında tercüme edilerek çoğaltılmıştır.

PLANLAMA VE İZLEME AKTİVİTELERİ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Giriş.....	1
Akış Şeması ve Eğitimin Amacı	2
1.0 Vaka Yönetimini Geliştirici Aktiviteleri Planlayın	4
Atıştırma A.....	8
Alıştırma B	16
2.0 izleme Aktivitelerini Planlayın.....	18
AlıştırmaC	23
Alıştırma D	38
3.0 Aktiviteler için Bir Zaman Tablosu Oluşturun.....	39
4.0 izleyin ve Sorunları Çözün	43
Atıştırma £	44
Planlama ve İzleme Aktiviteleri Hakkında Bunları Hatırlayın	47

Ekler

A: Eğitim Planlama Çizelgesi	51
B: Merkez Depo ORS Stok Seviyesini İzleme Çizelgesi	53
C: Etkin Vaka Yönetimini İzleme Tutanağı	55
D: Rutin Denetim Gezileri Kontrol Listesi	63
E: Zaman Tablosu	67

PLANLAMA VE İZLEME AKTİVİTELERİ

GİRİŞ

"Ulusal Hedefler" de bir IHK programı için amaçlan, stratejileri, alt hedefleri ve hedefleri belirlemeyi öğrendiniz. Bu tip bir program planlaması, ulaşacağınız bir yer, kullanacağınız ulaşım araçları, seçeceğiniz yol üzerindeki durakları ve son olarak varış zamanınızı belirleyeceğiniz bir yolculuk planlamasına benzetilmiştir.

Fakat sadece yolu, varış yerini ve varış zamanını planlamak yolculuğunuz için yeterli anlamına gelmez, ilk önce yolculuğunuza başlamalısınız ki bu da; valizinizi hazırlamak, rezervasyon yaptırmak, bilet satın almak veya otomobilinizi bir servis tarafından kontrol ettirmek gibi ayrıntıları içerir. Daha sonra, yolculuğunuz devam ettikçe, hava yolu veya tren bağlantılarını yapmalı, otomobilinizin deposunu benzinle doldürmemalı veya yolunuz üzerindeki duraklara ulaşmak için daha başka ne gerekiyorsa yapmalısınız.

Açıkça görülmektedir ki, çalışmaya başlamak ve devam etmek için program birçok aktiviteyi içermelidir. Bu modülde şu konular bulunmaktadır:

- Yukarıda sözü edilen aktivitelerin belirlenmesi ve
- Aktivitelerin yapıldığına emin olmak için izleme yapılması

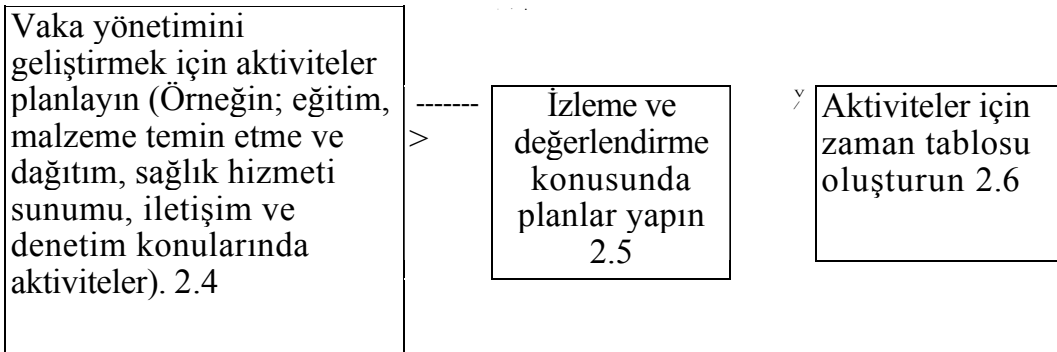
Bu modülde kullanıldığı şekliyle "İzleme" program aktivitelerinin planlandığı gibi yapılıp yapılmadığını saptamak için düzenli olarak kontroller yapmak demektir. Bir yolculukta, "İzleme" otomobilinizin benzin ve yağ durumlarına bakılması, rezervasyonunuzun teyid edilmesi veya bütçeniz çerçevesinde seyahat edip etmediğinizin kontrol edilmesidir. Bir İHK programını yönetirken, izlemenin kapsamına, yeterli sayıda personelin eğitilip eğitilmediğini görmek için eğitim kayıtlarının gözden geçirilmesi, ishal vakalarının gerektiği şekilde tedavi edilip edilmediğini saptamak için sağlık kuruluşlarına ziyaretler yapılması vb. dahildir.

İHK programının planlanması ve izlemenin neden önemli olduğunu anlamanız gerekir. Eğer anlamazsanız, etkili bir takım alt hedefler saptar ancak bunlardan bir sonuç alamazsınız. Planlama faaliyetleri personele, alt hedeflere ve hedeflere doğru ilerleme kaydetmek için ne yapmak gerektiğini (haftalık veya aylık olarak) öğretir, izleme, bu ilerlemeyi takip etmenizi, sorunları tanımlamanıza ve gecikmelere neden olmadan bu sorunları çözmenize yardımcı olur.

AKIŞ ŞEMASI VE EĞİTİMİN AMACI

Bu modülde bulunan adımlar akış şemasında bir kaç değişik yerde verilmiştir:

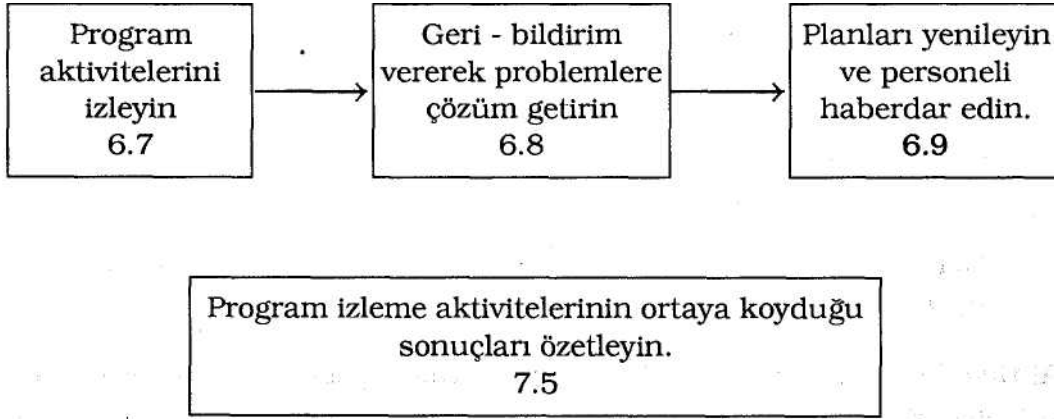
Planlama Aktiviteleri ve İzleme Planlaması

Sağlık personelinin hangi kategorilerinin eğitilmesi gerektiğini, her kategorideki personel sayısını, nasıl eğiteceklerini, kullanılacak eğitim yöntemini ve materyalini planlayın.

4.8

Sonuçları İzleme ve Özetleme

Bu modüldeki bilgiler, örnekler ve alıştırmalar sizi, akış semasındaki aşamaları kendi ülkenizde uygulamaya hazırlayacaktır.

Modül, vaka yönetiminin geliştirilmesini amaçlayan planlama ve izleme aktiviteleri üzerinde durmaktadır, ishali önlemeyi amaçlayan planlama ve izleme aktiviteleri de aynı şekilde yapılabilir. "*Önleme Çalışmaları*" adlı modül ülkenizde çok ihtiyaç duyulan müdahaleleri ve İHK programı için özel önleyici aktiviteleri belirlemekte size yardımcı olacaktır.

1.0 VAKA YÖNETİMİNİ GELİŞTİRİCİ AKTİVİTELERİ PLANLAYIN

Bu modülde kullanıldığı gibi "Aktiviteler" alt hedeflere ulaşmak, sağlık sistemindeki diğer gelişmeleri sağlamak ya da halkın sağlıkla ilgili konulardaki bilgilerini, davranışlarını ve uygulamalarını geliştirmek için, bir İHK programı tarafından yapılması gereken belli başlı görevler demektir. Aktiviteler genellikle şu alanlardadır:

- Sağlık personelinin eğitimi
- Malzemelerin temin edilmesi ve dağıtımı (ORS, IV sıvıları veya eğitim materyalleri gibi)
- Sağlık hizmeti sunumu (örneğin ishal vakalarının yönetimi)
- İletişim* (örneğin ORS kullanımının arttırılması ve halkın evde hazırlanan sıvılar hakkında bilgilendirilmesi)
- Denetleme (örneğin vaka yönetimini inceleyen denetçilerin sağlık birimlerine yapacakları ziyaretler)

Aktiviteler, gerçekleştirildiğinde, kendilerinden beklenen ölçülebilir sonuçları belirtecek şekilde yazılmalıdır. Örneğin, bir programın aşağıdaki alt hedefe sahip olduğunu düşünün:

1989'da 5 büyük hastane etkin vaka yönetimi geliştirecektir. Bu alt hedefe ulaşmak için gerekli olan bazı aktiviteler şunlar olabilir.

*Kayseri Devlet Hastanesinde, ülkedeki çeşitli hastanelerde çalışan kıdemli hemşireleri eğitecek bir İshal Eğitim Ünitesi oluşturulması***

Kayseri, Manisa, Rize, Niğde ve Kocaeli Devlet Hastanelerindeki kıdemli sağlık personelinin ve kıdemli hemşirelerin eğitilmesi.

Hastanelerdeki ishalleri hastaların tedavisinden sorumlu diğer personelin, eğitim gören personel tarafından eğitilmesi

* *İletişim:* iletişim aktivitelerinin planlanması amacıyla yapılan iletişim araştırması sonuçlarını kullanmayı gösteren bilgiler sunar.

** *İshal Eğitim Ünitesi:* İshal Eğitim Ünitesi kurulması ile ilgilileniyorsanız 'Yöneticiler El Kitabına' bakınız.

KISA YANITLI ALIŖTIRMA

Bir nceki sayfada sözü edilen alt hedefe ulaşmak için başka ne gibi bir aktivite gereklidir?

--*

Aktiviteler her zaman alt hedeflerinizle doğrudan doğruya ilgili olmayabilirler. Örneğin bir İHK programı; "nlleme çalışmaları" modülünde açıklanacağı gibi diğer programlarla ışhalden korunma önlemleri konusunda işbirliği yapabilir. Eğer emzirme konusu işleniyorsa bir İHK aktivitesi şunu yapmayı amaçlayacaktır:

12 büyük hastanenin Kadın Doğum Servisleri şefleri için, emzirmenin önemi ve emzirmeyi teşvik eden rutin hastane aktiviteleri konulu bir panel düzenlenmesi gibi

Alt hedefe ulaşmakta doğrudan doğruya etkisi olmayan diğer aktivite örnekleri; ilaç kullanımı sınırlandırma aktiviteleri, ulusal planlama aktiviteleri veya bir ulusal araştırma gibi değerlendirme aktiviteleridir.

Bu modül, bir önceki modülde tartışılan vaka yönetimi alt hedeflerine ulaşmak için gerekli olan planlama aktiviteleri ve bu aktivitelerin izlenmesi üzerinde duracaktır. Aynı yöntemler, diğer aktivitelerin planlanması ve izlenmesinde de kullanılabilir.

I Sayfa 5'deki alıştırmaya olası bir yanıt:

Bir önceki 3 aylık stoktan yararlanarak hastaneler için gerekli olan ORS eriyiği, IV sıvısı ve antibiyotiklerin miktarlarının sap-tanması ve 3'er aylık olarak dağıtılması.

Aktivitelerin İçerdiği İşlerin Listesi

Aktiviteler daha önce belirlenmişti, şimdi bu aktivitelerin içerdiği bazı özel görevlerin tanımlanması yararlı olabilir (uygulanmasında bir sorun çıkmadan rahatlıkla sürdürülen aktivitelerde içerilen görevlerin listesini çıkarmanız gerekli değildir, bunun yerine yeni ve değişik olan aktiviteler için bu işlem yapılmalıdır). Görevleri, size ve personelinize en çok yararlı olabilecek şekilde bütün ayrıntılarını ortaya koyarak açıklayın. Görev listenizi oluştururken listenin yalnışsız ve eksiksiz olduğundan emin olabilmek için personelinizin fikirlerini alın. Liste, ekipteki personele görev dağıtımında, ileride izleme sırasında kontrol için yararlı bir başvuru kaynağı olacaktır.

ÖRNEK

Aktivite: Kayseri, Manisa, Rize, Niğde ve Kocaeli Devlet Hastanelerindeki sağlık personelinin eğitimi

Görevler: Eğitim için bt ve program hazırlanması,

Eğitim biçiminin planlanması (bu, eğitim yöntemleri ve aktiviteleri anlamına gelir)

Eğitimcilerin seçimi

Katılımcıların davet edilmesi

Eğitim materyallerinin ve diğer malzemenin hazırlanması (rneğin anneler için kullanılacak olan eğitim materyalleri)

Barınma, yemek ve ulaşım düzenlemeleri,

Eğitimcilerin eğitim yapacakları konu için hazırlanmaları

ALİŞTIRMA A

1. Gelecek 2 yıl içinde, ORS kaynaklarının arttırılmasını amaçlayan bir İHK programının alt hedefi ve gerekli diğer bilgiler şöyledir (Aşama 4):

i 985'in sonunda ülkedeki eczacıların 60'ı ORS temin edebilecek duruma getirilecektir.

Ülkedeki eczacıların yaklaşık olarak üçte biri ORS stoğuna sahiptir. Fakat rutin olarak ORS'yi ishal tedavisi için tavsiye etmemektedirler. İHK programı, ORS'yi Bakanlık ve ilaç firmalarından sağlamaktadır. Eczacılar ORS'yi her iki yoldan da elde edebilmekle birlikte, çoğu ORS'yi özel olarak elde etmektedir.

- II. Bir başka İHK programı'nın gelecek 2 yıl içerisinde ülkedeki etkin vaka yönetiminin bütün sağlık kuruluşlarına yaygınlaştırılmasını kapsayan alt hedefi şudur (Aşama 2):

1989'un sonunda ülke nüfusunun % 25'i sağlık kuruluşlarındaki etkin vaka yönetimine ulaşabilir kılınacaktır.

"Sağlık kuruluşlarındaki etkin vaka yönetimine ulaşabilirlik, eğitilmiş personele ve ORS stoğuna sahip olan sağlık kuruluşunun 5 km civarında ikamet etmek olarak tanımlanabilir. Şimdilik ülkedeki sağlık kuruluşlarının yaklaşık % 5'i etkin vaka yönetimi sunmakta ve ülke nüfusunun % 7'si bu kuruluşlara ulaşabilmektedir. İHK programı ORS'yi Bakanlıktan sağlar.

Talimatlar: Bu alıştırma için, iki alt gruptan birine katılacaksınız. Sizin alt grubunuz önceki sayfadaki alt hedeflerden birini ele alacaktır. Size ayrılan bu alt hedef için, grubunuz, eldeki bilgileri değerlendirerek alt hedefi tamamlamak için gerekli olan aktiviteleri ve görevleri bir sonraki sayfadaki çalışma kağıdında listeleyecektir (Not: Alıştırmanın olası pek çok yanıtı olabilir. Eğer ülkeniz hakkında gerek duyduğunuz fakat bulamadığınız bilgiler varsa, hayal gücünüzü kullanarak tahminde bulunun). Bu şekilde sizin de içinde bulunduğunuz alt grup, grubun geri kalanı ile tartışmaya hazırlanacaktır.

*Bu alıştırmaya hazır olduğunuzda
eğitimcinize haber verin*

ALİŖTIRMA A İÇİN ÇALIŖMA KAĞIDI

Ele Alınacak Alt Hedef:

Aktivite:

Görevler:

Aktivite:

Görevler:

ALİŖTİRMA A İÇİN ÇALIŖMA KAĞIDI

Aktivlte:

Görevler:

Aktivite:

Görevler:

Eğitim Planlaması

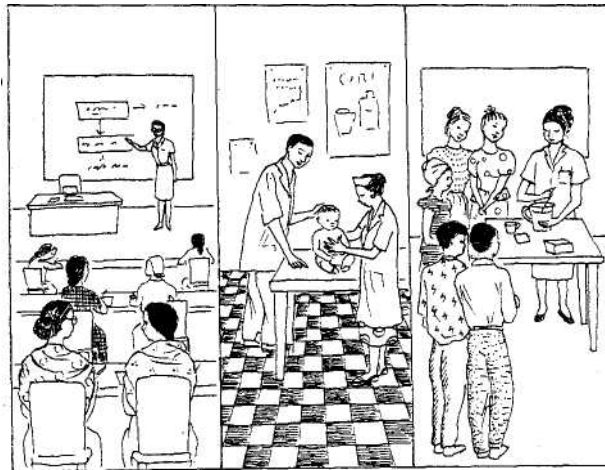
Eğitim, bir İHK programının en büyük ve önemli bölümlerinden biridir, bu nedenle bütün denetçilerin, sağlık personelinin ve diğer ORS temin edenlerin (eczacılar gibi) iyi bir eğitime sahip olmaları gerekir, iyi eğitim, etkin vaka yönetiminin ülke çapında başarı kazanması için kritik bir öneme sahiptir.

Eğitimle ilgili görevler pek çok birey tarafından üstlenilecek, geniş kaynakların tüm ülkeye yayılabilmesi için koordinasyon sağlanması gerekecektir. Yeterli personelin, verilen zaman içerisinde etkin bir şekilde eğitildiğinden emin olabilmek için dikkatli ve ayrıntılı planlama gerekmektedir. Eğitim planlaması; ülkede mevcut olan eğitilecek personel tiplerinin, her tipteki personel sayısının ve kullanılacak olan yönetimlerin araştırılmasını da içermektedir.

ÖRNEK: Bir İHK programının yöneticisi, ülkesinde 1988 yılı eğitimini planlarken kendisine yardımcı olmak üzere, bir sonraki sayfadaki çalışma kağıdını hazırlamıştır.

Burada, çalışma kağıdının ülkenin sadece bir bölgesi dikkate alınarak doldurulduğu gözden kaçırılmamalıdır. İHK yöneticisi, çalışma kağıdının doldurulmasında kendisine yardımcı olmasını istemek üzere Bursa denetleyicisiyle görüşür. Diğer bütün bölgeler için hazırlanmış olan çalışma kağıtlarının doldurulması konusunda, bölgelerin denetçileriyle de görüşmeyi planlamaktadır. Bütün bu görüşmelerden elde edilecek sonuçları, ülke geneli için bir eğitim planı oluşturmakta kullanacaktır.

Bölge için oluşturulmuş planlara dayanarak bölge denetçisi, bireysel eğitim seanslarının ayrıntılarını planlamak için daha alt düzeylerdeki denetçilerle birlikte çalışacaktır. Sözü edilen bireysel eğitim seansı ayrıntılarına gün, saat, toplantı yeri ve katılımcıların isimleri örnek olarak gösterilebilir.

Sağlık personeli, ishal vaka yönetimi konularında bilgilendirilir, kendilerine ishal vaka örnekleri ve bunlara uygun tedaviler gösterilir ve yardımcı olunarak tedavi uygulamaları yapmalarına imkan verilirse çok daha iyi bir eğitim görmüş olacaklardır.

Aşağıdaki tablo; bilgi edinme, örnek toplama ve uygulama alanındaki genel eğitim yöntemlerini göstermektedir.

TEMİN EDİLECEK	AŞAĞIDAKİ GİBİ YÖNTEMLERİ KULLANIN	KURSIYER AŞAĞIDAKİ ŞEKİLDE KATILACAKTIR	
Bilgi	Yazılı veya sözel talimatlar Ders kitaplarından parçalar veya referans materyallerinden bölümler okuma; konferanslar	Dinleyerek veya okuyarak	DAHA AZ AKTİF DAHA ÇOK AKTİF
Örnekler	Demostrasyonlar Resimler veya slaytlar, yazılı örnekler, filmler	Görerek	
Uygulama	Rol - play alıştırmaları Gerçek çalışma durumlarında denetim altında uygulama, Yazılı araştırmalar	Yaparak	

Ulusal yönetici; öğretim materyalini ve/veya öğreticinin rehberini bir eğitim uzmanına hazırlatman veya inceletmelidir. Eğitim uzmanı, eğitimin doğru, istikrarlı ve düzenli olmasını sağlayabilmeli ve eğitim gören sağlık personeli tipine uygun olarak etkin vaka yönetimi uygulaması sağlayabilmelidir.

ALİŖTIRMA B

AŖağıdaki sorulara yanıtlarınızı yazın.

1. Ülkeniz için hiç eğitim hedefleri oluşturmuş muydunuz? Eğer yanıtınız evetse hedefleriniz nelerdir? Eğer hayırsa, hedef oluşturmanın yararlı olacağını düşünüyor musunuz?
2. Geçen yıl yaklaşık olarak ne kadar sağlık personeli ishal vakaları yönetimi konusunda eğitim gördü?

Bu sağlık personelinin ne kadarı kendi eğitimlerinin bir parçası olarak gerçekten ishal tedavisi yapmışlardır?

Etkin vaka yönetimi eğitimi gören sağlık personelinin oranı nedir?

Bu oran sizin programınızın kapsamı için yeterli midir?

Yan sayfadaki sorulara verdiğiniz yanıtlan eğitimcinizle tartışın. Daha sonra aşağıdaki sorulara yanıt verin. Yanıtlarınızı grubun geri kalanı ile tartışmaya hazır olun.

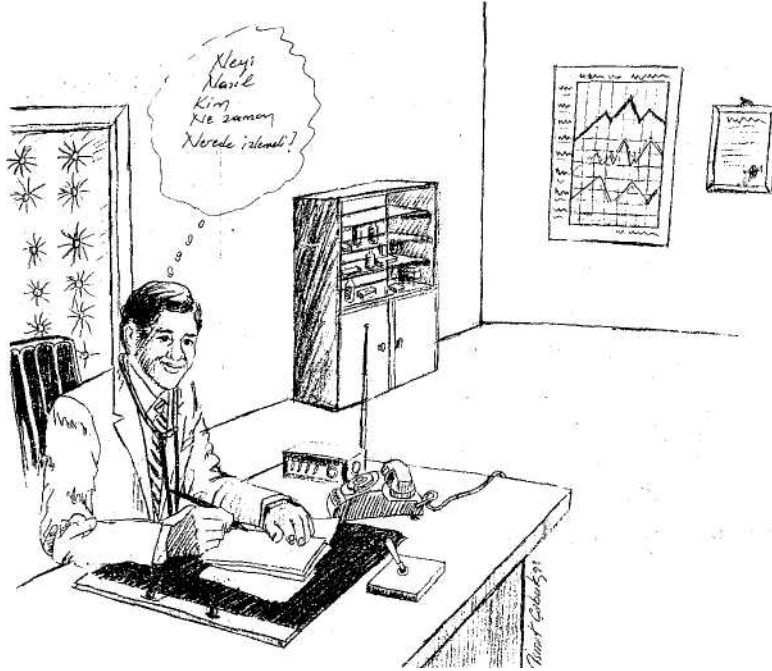
3. Ülkenizde, sağlık personelinin ishal vakaları yönetimi eğitimi görmesinde halen kullanılan yöntemler nelerdir?
4. İshal eğitimi çoğunlukla nerede yapılmaktadır? (örneğin Tıp Fakülteleri veya iş başında vb.)
5. Ülkenizde şu anda verilmekte olan eğitimin sayısını ve kalitesini arttırmak için neler yapılabilir?

Grup tartışması için hazır olduğunuzda eğitimcinize haber verin.

2.0 İZLEME AKTİVİTELERİNİ PLANLAYIN

Programınızın gelecek 1 - 2 yıl içerisinde yapması gereken belli başlı aktiviteleri ve işleri belirlediğinizde, aktiviteleri ve görevlerin tamamlanıp tamamlanmadığını nasıl izleyebileceğinizi tasarlamanız gerekir. Buradaki esas nokta, sorunları programınızda gecikmeye yol açmadan önce mümkün olduğu kadar çabuk çözüme ulaştırmaktır.

izleme planı, hangi aktivitelerin ve görevlerin izleneceğine, izlemeyi kimin yapacağına, ne zaman nerede ve nasıl gözlem yapılacağına karar vermeyi içerir.

Ne İzlenecektir

Programın bütün aktivitelerini ve görevlerini izlemeniz, sizin de açıkça görebileceğiniz gibi imkansızdır. Programın başarısı için gerekli gördüğünüz veya yeni olan anahtar aktiviteler ve görevler seçmelisiniz. Karar vermek için çalışmanın kalitesi, belirli ürünlerin miktarı veya aktivitelerin zamanında tamamlanması gibi noktalara bakılabilir.

Her programın aktiviteleri farklı olacağından, neyin izleneceği hakkında yapılacak seçimlerde aşağıdaki 5 noktanın izlenmesi yararlı olacaktır.

İzlenecek Alanlar: **Aranacak noktalara örnekler:**

ORS Dağıtımı	Yeterli ORS stoklarının bulunup bulunmadığı. ORS kullanım hızına göre en az aşağıdaki stoklar bulunmalıdır: - Sağlık kuruluşlarında 3 aylık stok - Bölge depolarında 6 aylık stok - Merkez depolarında 12-18 aylık stok *
Vaka Yönetimi	Sağlık kuruluşlarında aşağıda gösterilenlerin nitelikleri: - Vakaların teşhisi - Rehidratasyon tedavisi koşulları - Gerektiği durumlarda, antibiyotik kullanımı - Annelerin besleme, evde ORT kullanımına devam edilmesi ve daha ileri bir tedaviye ne zaman başvurulması gerektiği konularında bilgilendirilmesi
Eğitim	Etkin vaka yönetimi konusunda eğitim gören personel sayısı Eğitim görmüş denetçi sayısı ve oranı Eğitim için hedef nüfusta bulunan eğitim gören kişilerin oranı (örneğin şu anda denetçilik yapan kişilerden, denetim kursuna katılanların oranı) Eğitimin kalitesi (Eğitim, öğrencilerin iş başında yapacakları işlerin uygulamasını içermelidir). Vaka yönetimi ve denetçilik alanlarındaki eğitim ile iş başındaki performans arasındaki ilişki Bölgesel ve il düzeylerinde eğitim planlarının gelişimi

* Eğer bölge depolardaki ve sağlık kuruluşlarındaki depolama kapasitesi yüksekse, bu bölgelerdeki depolarda daha fazla ORS, merkez depolarda ise daha az ORS stoklamak mümkündür. Bu, özellikle ORS dağıtımının güç olduğu durumlar için daha uygun olacaktır.

İzlenecek Alanlar: Aranacak noktalara örnekler:

İletişim	Programın işleyişi ile ilgili çıktılar (örneğin üretilen yayın, basılan el kitapları ve broşürlerin sayısı, halka yönelik toplantılar ve kuruluşlarda yapılan sağlık eğitimi seansları sayısı gibi)
	İlgili Sonuçlar (Örneğin yayınlar veya sağlık personeline verilen mesajları duyan ve anlayan kişilerle yapılan röportajlar)
Denetleme	Sağlık müdürlüklerinden gönderilen ve sağlık kuruluşlarını ziyaret eden denetçilerin sayısı
	Denetleme ziyaretlerinin sıklığı
	Ziyaretlerin programa uygunluğu
	Ziyaretlerin kalitesi
	Ziyaretlerin takibi
	Bakanlıktan sağlık kuruluşlarına yapılan ziyaretlerin sayısı (personel ile birlikte)

Kim İzleyecek

Ulusal program yöneticisi olarak, siz de kendi personelinizin sorumlu olduğu işleri doğrudan doğruya izlemek imkanına sahipsiniz. Ancak bir gözlemci seçip belli bazı işleri bu gözlemciye denetlettirerek, onun vereceği bildirimleri kullanabilirsiniz. Örneğin, sağlık kuruluşlarında sağlanan etkin vaka yönetimini izlemek istiyorsanız, birisini buralara ziyarette bulunmak ve daha sonra size rapor vermek üzere gönderebilirsiniz.

Nerede ve ne zaman izlenecek

Sorunları zaman kaybetmeden tanımlamak ve çözümlmek için en kısa zamanda izleme yapılmalıdır, örneğin; eğer bir dizi eğitim seansı yapılacaksa, gerektiği takdirde ilerideki seanslarda düzenlemeler yapılabilmesi için ilk seanslardan birini izleyin.

Sadece yakın yerleri değil, çeşitli yerleri izleyin. Herhangi bir nedenden dolayı bir bölgeye ziyaret yapıldığında, ORS stoklarını kontrol etmek için bölge deposunu veya vaka yönetimi uygulamalarını izlemek için bir sağlık kuruluşunu mutlaka ziyaret edin.

Nasıl İzlenecek

Aşağıda altı değişik izleme yöntemi sunulmuştur:

Kayıtların gözden geçirilmesi — İnceleme amacıyla gözden geçirilecek yararlı kayıtlar arasında eğitime devam raporları, ORS dağıtım raporları, proje durum raporları, denetleme ziyaret tutanakları vb. bulunmaktadır.

Gözlem — Bir görevin gözlenmesi, onun iyi yapılıp yapılmadığını anlamak için uygun bir yoldur. Örneğin bir kişi düzenlenmiş olan eğitim kurslarını veya bir sağlık kuruluşlarındaki ishal tedavisini gözleyebilir. Bir aktivitenin gözlenmesi sırasında nelere bakılması gerektiğini gösteren bir kontrol listesi bu konuda yararlı olacaktır (Vaka yönetimi uygulamasının izlenmesinde kullanılacak bir kontrol listesi bu bölümün sonraki bölümlerinde verilecektir).

Personel ile konuşma — Grup halinde veya bireysel olarak personeline bir projenin nasıl gittiğini, sorun olup olmadığını sorarak bir çok bilgi toplayabilirsiniz.

Özel verileri gözden geçirme — özel bildirim sistemi, özel olarak seçilmiş az sayıdaki sağlık kuruluşunun ishal vakaları yönetimi konusunda topladığı doğru ve eksiksiz verilere dayanır. Kuruluşlar tarafından doldurulan özel formlar, ORS kullanımında artış olup olmadığının analizinde, her dehidratasyon durumunda hastalara ne gibi tedaviler uygulandığının ve büyük sağlık kuruluşlarını tercih eden kişi sayısının bilinmesinde oldukça çok kullanılacaktır. Bu tip bilgi, vaka yönetiminin iyi yapılıp yapılmadığının anlaşılmasında yararlıdır.

Odak grup görüşmeleri — Bunlar, programın hakkında bilgi toplamak istediği nüfusun tipik örnekleri olan 6-10 kişilik gruplarla yapılan görüşmelerdir (Örneğin bir İHK programı, anneleri evde hazırlanan uygun sıvıları, veya ORS eriyiği kullanarak ishali tedavi etmeye yöneltmek için, anneler hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak istemektedir).

Eğitimli bir görüşmeci toplantıya katılanların kendi aralarında rahatça konuşup tartışabilmeleri için uygun sorular listesi hazırlar. Grup görüşmesi, ORS ve ev tedavisi hakkında sahip olunan inançları ve gelenekleri ortaya çıkarabilir. Odak gruplar, yöneticiye sözlü yayınların mı, yoksa basılı mesajların mı daha anlaşılır ve ikna edici olduğu ve bunun nedenleri konusunda da yardımcı olacaktır.

Hazırlıksız görüşmeler — Bunlar kişilerle, evlerin yerine, bireysel olarak; marketler, pazarlar gibi merkezi yerlerde yapılan m lakatlardır.  rnek olarak seçilmiş insanlara, bir radyo - TV mesajı duyup duymadıkları, bir sergi ve poster görüp görmedikleri sorulabilir. Eğer görmüşlerse, mesajdan nasıl bir anlam çıkardıkları da sorulabilir.

ALİŞTIRMA C

Bir İHK programı yöneticisi, aşağıdaki alt hedefi yazmış ve programın gelecek 1 -2 yıl içerisinde yapması gereken yeni aktiviteleri ve görevleri üstelemiştir:

Alt hedef: *1990'da bütan ishal vakalarının % 30'u sağlık kuruluşlarında doğru olarak rehidre edilecektir.*

AktMte: Sağlık kuruluşlarında kullanımı genişletmek için annelere radyo ve TV kanalıyla mesajlar gönderme.

Görevler: Radyo - TV mesajlarının dizayn edilmesi için uzmanlarla kurulacak ilişkiler (daha önce yapılmış olan dinleyici araştırmalarına dayanarak).

Mesajların anneler üzerinde denenmesi.

ishal mevsiminin başlangıcında ve mevsim süresince yapılacak radyo - TV yayınları.

Radyo - TV yayınlarının izlenmesi.

Aktivite: Hizmetlerin geliştirilmesi için sağlık kuruluşlarına yardım sağlanması.

Görevler: Vaka yönetimi hizmetlerini geliştirmek amacıyla, sağlık kuruluşlarındaki ihtiyaçlar konusunda denetçilerden bilgi edinilmesi (anneler için kurulan standlar, daha düzenli ORS, özel araç gereç ihtiyaçları gibi).

İhtiyaçların azami ölçüde karşılanması.

Aktivite: Eğitimi izlemek amacıyla sağlık kuruluşlarına özel ziyaretler yapılması (Vaka yönetimini izleyerek ve gerektiği durumda rehberlik etmek).

Görevler: Bölgesel denetçilerin özel ziyaretler yapmasının sağlanması (Bir yıl içerisinde bölge başına en az 12 ziyaret)

Program yöneticisi şu anda aktivitelerin ve işlerin yerine getirilip getirilmediğini saptayarak, bunların nasıl izleneceği konusunda plan yapmaya hazırdır. Ülkesinde 7 bölge vardır.

Talimatlar: Verilen bilgileri kullanarak İzleme ve aşağıdaki çizelgeyi doldurmak için 3 önemli maddeyi kullanın.

Ne İzlenecek	İzleme Yöntemleri	Kim İzleyecek	Ne zaman İzlenecek	Neresi İzlenecek
1. Radyo - TV mesajlarının kalitesi (anlaşılabilirliği, çekiciliği) nedir?	Odak grup	Toplum araştırma uzmanları	Testlerden önce radyo yayınları	Başkent 1 taşra kenti 1 kırsal bölge
2.				
3.				
4.				

*Alıştırmayı tamamladığınızda
eğitimcinizle konuşunuz.*

Gözlemler için bir izleme listesi veya çalışma kağıdı tutmak çoğunlukla yararlı olabilir. İleride üç örnek verilecektir. İlk örnek (sayfa 25) merkez depolardaki ORS stok seviyelerinin kaydedilmesi ile ilgilidir. İkincisi (sayfa 28-34) sağlık kuruluşlarına yapılacak izleme ziyaretleri için tutanaktır. Tutanak bir yöneticiye sağlık kuruluşlarındaki vaka yönetimi uygulamalarına ayrıntılı bir bakış ve hatta eğitimin izlenmesine olanak sağlayacaktır. Bu tutanak rutin olarak kullanılmayacaktır. Üçüncü örnek (sayfa 35 - 37), rutin denetleme ziyaretleri sırasında ulusal veya bölgesel personel tarafından kullanılabilir bir kontrol listesidir (Bölge veya saha ziyaretleri).

MERKEZ DEPO ORS STOK İZLEME ÇİZELGESİ

İNİ İSEVİYESİNİ

	1986 1	2	3		1987 1	2	3		1988 1 2	3		
	4				4				4			
3 aylık dönemin başında elde bulunan ORS paketleri	10.000	28.000	16.000	30.000	22.600							
Teslim Alınan ORS paketleri	25.000		25.000		25.000							
Bölgelere dağıtılan paketler	1.000	2.000	3.000	2.000	2.000							
Amasya												
Bingöl	2.000	4.000	2.000	3.000	3.000							
Van	1.000	1.000	4.000	0	0							
Diyarbakır	3.000	5.000	2.000	2.000	4.000							
C. Toplam	7.000	12.000	11.000	7.000	9.000							
Mevcut stok (A + B - C)*	28.000	16.000	30.000	23.000	38.600							
Son dört 3 aylık dönem içinde ortalama 3 aylık dağıtım (son dört 3 aylık dönem içinde C'lerin toplamı).	7.000	8.500	9.500	9.250	9.750							
Ortalama dağıtım hızına göre eldeki stok ne kadar dayanacaktır (D/E)**	4	yakCaşıfı 2	Jaklaşık. 3	2-5	yaklaşık 4							

* En az altı ayda bir sayım yapılmaktadır.

** 3'er aylık dönemler halinde

KISA YANITLI ALIŖTIRMA

1. Bir nceki sayfada yer alan izleme çizelgesine dayanarak, ORS ihtiyaçlarını araŖtırmak ve ORS stoklarını kontrol etmek için hangi bölgelerle kontak kurmak istersiniz. Niçin?
2. Merkez depo, her zaman en az 12-18 aylık ORS stoğuna sahip olmalıdır. Örnekteki merkez depo Ŗu anda yaklaşık olarak 12 aylık ORS stoğuna sahiptir. Ne zaman daha fazla ORS ısmarlanmalıdır ve ne kadar ısmarlanmalıdır (ORS'nin depoya varması yaklaşık 6 ay almaktadır)?

Olası Yanıtlar:

1. Van. Çünkü, bu bölge 1988'in üçüncü çeyreğinde gereğinden fazla ORS ısmarlamış veya ORS'nin hepsini kullanmış ve yeni den ısmarlamayı gözardı etmiş olabilir.
 2. Bu merkez depo eğer yeni ORS ısmarlama işini şu ana kadar yapmamışsa, en az 12-18 aylık stok bulunması kuralını yerine getirebilmek için bunu şimdi yapmalıdır. ORS'nin depoya varması 6 ay aldığından, yaklaşık 50.000 paketlik bir ısmarlama yapması gerekir ki; bu da bir 12 aylık fazla stok demektir.
-

BER SAĞLIK KURULUŞUNDAKİ ETKİN VAKA YÖNETİMİNİ İZLEME TUTANAĞI

Bölge:

Sağlık kuruluşu: . Doldurulmuş Kim tarafından (ekip/kişi):

tarihi:

1. En az bir ishal vakasının yönetimini gözleyin ve aşağıdakileri kaydedin:

	Vaka 1		Vaka 2		Vaka 3	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Dehidratasyon doğru tayin edilmiş midir?	—	—	—	—	—	—
Tedavi dehidratasyon statüsüne uygun mudur?	—	—	—	—	—	—
Çocuğun tekrar muayenesi uygun şekilde planlanmış mıdır?	—	—	—	—	—	—
Diğer sorunlar doğru olarak saptanmış mıdır?	—	—	—	—	—	—
Sorunlara uygun tedaviler getirilmiş midir?	—	—	—	—	—	—
Anne tedaviyi nasıl devam ettireceği ve ne zaman yeniden muayeneye getireceği konusunda yeteri kadar bilgilendirilmiş midir?	—	—	—	—	—	—
Anneye ishalin tekrarlaması durumunda aşağıdakiler önerilmiş midir?	—	—	—	—	—	—
— Daha fazla sıvı verme	—	—	—	—	—	—
— Beslemeye devam etme	—	—	—	—	—	—
— Çocuğu bir sağlık kuruluşuna göstermesi gerektiğini gösteren belirtileri izleme	—	—	—	—	—	—
Anne ishalden koruma yolları konusunda doğru bir şekilde bilgilendirilmiş midir?	—	—	—	—	—	—

EĞER TEDAVİ EDİLEN BİR İSHAL VAKASINI GÖZLERSENİZ 3. soruya geçin.

EĞER GÖZLEMEDİYSENİZ 2. soruya geçin.

TUTANAK (Devam)

2. EĞER TEDAVİ EDİLEN BİR İSHAL VAKASINI GÖZLEMELER OLANAĞI BULAMADIYSANIZ Aşağıdaki 2 soruyu sağlık kuruluşlarında çalışma ve ishal tedavisinden sorumlu olan kişiye sorun. Sorumlunun sorunları ayrıntılı bir şekilde yanıtlamasına yardım ediniz, fakat tedavi türlerinin veya muayene beklentilerinin ayrıntılarına sapmasına engel olun. Sorumluluğun esas noktalarını ve uygun olup olmadığını kaydedin. Eğer bir çocuk ishal şikayeti ile sağlık kuruluşuna getirilirse hastayı muayene edersiniz.

İshalli bir çocuğu nasıl tedavi edersiniz?

İKİNCİ SORUYU TAMAMLADIĞINIZDA 3. soruya geçin.

3. Aşağıdaki spesifik sorulan ishal tedavisinden esas sorumlu olan kişiye sorun. Sorulara verilen yanıtları değiştirmeyin (Not: Eğer bir vaka tedavisi gözleme olanağı bulduysanız, aşağıdaki soruların tamamını sormanıza gerek yoktur). Eğer herhangi bir soruya verilen yanıt yanlış ise, şu anda yapılan uygulamanın nedenini belirtiniz.

Rehidratasyon semptomları nelerdir?

Ne zaman ORS kullanırsınız?

TUTANAK (Devam)

Biraz su kaybı gösteren iki yaşında bir çocuğa tedavinin ilk 4-6 saatlik kısmında ne kadar ORS verilmelidir?

Ne zaman intravenöz bir müdahalenin gerekli olduğunu düşünüyorsunuz?

Ne zaman diğer tipte ilaçlar verirsiniz?

Endikasyon

İlaç tipi

Doz

Eğer çocuk 4-6 saatten fazla kalırsa yiyecek verir misiniz?

Sağlık kuruluşundan ayrıldıktan sonra oral rehidratasyon tedavisine devam hakkında annelere ne söylersiniz?

TUTANAK (Devam)

İshal sırasında annelere aşağıdakiler hakkında neler söylersiniz?

— Emzirme?

— Diğer sıvılar verilmesi?

— Katı gıda maddeleri?

— Çocuğun ne zaman tekrar getirileceği?

İshalin ileri safhalarının tedavisi hakkında annelere ne söylersiniz?

İshalin önlenmesi hakkında annelere neler söylersiniz?

Söylediklerinizin anneler tarafından anlaşıldığını nasıl anlarsınız?

TUTANAK (Devam)

4. Gözlemcinin Genel Değerlendirmesi
Sağlık personeli gözlemlendi ve sorular soruldu ____ veya sadece soru soruldu ____ .

İyi Kabul Zayıf
edilebilir

Sağlık personeli

- İshalli çocuğu nasıl değerlendiriyor?
- Doğru rehidratasyon tedavisi veriyor mu (ORS veya IV)?
- Gerekliyse, antibiyotik veriyor mu?
- Anneye önerilerde bulunuyor mu?

5. İshal tedavisi ile ilgili talimatlar veya duvar çizelgeleri gibi yazılı rehberler:

Evet Hayır

Mecut mudur?	-----	-----
Görülebilir şekilde asılmış mıdır?	-----	-----
Teknik bakımdan doğru mudur?	-----	-----

6. Klinik kartları veya günlük kayıtlar gibi mevcut vaka kayıtlarından, geçen haftalara* ait 5 yaşından küçük çocukların ishal vakalarına ait kayıtlardan rastgele 20 tanesini seçerek aşağıdaki cetvelin mümkün olduğu kadarlık kısmını doldurun. Veri mevcut değilse, o kısmı boş bırakın. **

Vaka	Dehid-rasyon durumu	Ishal 14 günden az süreli mi? Evet / Hayır	Dışkıda kan var mı? Evet / Hayır	Kuruluştaki uygun re-hidratasyon tedavisi verilmiş midir? Evet / Hayır	Sağlık kuruluşunda antibiyotik verilmiş mi? Evet/Hayır 1. Belirtilmiş 2. Belirtilmemiş 3. Kayıtlar açık	Ishale karşı önleyici ilaç verilmiş mi? Evetse, ismini veya tipini belirtin.
1 2						
3 4						
5 6						
7 8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						
Toplam			Evet:	Evet:	Evet:	

iyi kayıt bulunan haftalara ait azami sayıda kayıt kullanın

Hasta kayıtlarında istenen bilgiye uygun olan cetvel başlıklarını kullanın

7. Sonuçlar ve Gelecekte Yapılması Planlanan Eylemler

Sağlık personeline sorun:

Şu anda konuŐmak istediğiniz ve iŐinizi yaparken karŐılaŐtıėınız sorunlar var mı?

Sağlık personeli ile birlikte, tanımlanan önemli sorunlar ve yapılması gerekli eylemler hakkında fikir birliğine varın.

Gözlemler hakkında ek yorumlar:

RUTİN DENETİM GEZİLERİ İÇİN İZLEME KONTROL LİSTESİ

Bölge:

Bildirim Süresi:

Denetçinin Adı/Unvanı: -----

Dolduruş Tarihi: _____ Dolduranın Adı:

DENETİM

Bildirim süresi içinde bu üst kademedен sahaya yapılan denetim ziyaretini yazın.

Tarih	Yer	Ziyareti Yapan	Amaç	Tanımlanan Sorunlar

Yapılacak öneriler ve izleme için yapılacak faaliyetler:

KONTROL LİSTESİ (Devam)

EĞİTİM

Bildirim süresi içinde ilde / bölgede ishal konusunda verilen İHK kurslarını listeleyin.

Ay/Yıl	Kursun tipi	Eğitimin süresi	Yer	Eğitilen sağlık personelinin kategorisi	Eğitilenlerin sayısı

Sorunlar ve öneriler:

Planlanan eğitim aktiviteleri:

İHK KONUSUNDA SAĞLIK EĞİTİMİ VE İLETİŞİM

Bildirim süresi içinde yapılacak, eğitim ve iletişim ile ilgili olarak mesajlar, dinleyiciler, materyaller ve basın-yayın dahil olmak üzere ana aktiviteleri tanımlayın (Sadece ilde / bölgeye özgü aktiviteleri tanımlayın).

KONTROL LİSTESİ (Devam)

ORS TEMİNİ İ DAĞITIMI / DEPOLANMASI

Bildirim sırasında, ORS temini ve dağıtımını konusunda eksiklikler veya diğer sorunlar oldu mu? Evetse tanımlayın.

Stoktaki ORS iyi depolanmış mıdır ve iyi durumda mıdır? Değilse, neden?

SONUÇLAR İ İLERİDE YAPILMASI PLANLANAN FAALİYETLER

Denetçi ile birlikte, yapılan işler, tanımlanan sorunlar ve yapılacak izleme için fikir birliğine varın.

Yararlı olacağına inandığınız yorumlar ve gözlemler:

ALİŖTIRMA D

AŖağıdaki soruları yanıtlayın:

1. Ülkenizde, Merkez Depo Çalışma Kağıdını, Vaka Yönetimi İzleme Tutanağını ve Rutin Denetim Gezileri İzleme Kontrol Listesini kullanabilir misiniz? Eğer kuşanabilirseniz ne gibi değişiklikler yaptınız?
2. Gelecek yıl içinde ülkenizde hangi en önemli aktiviteyi izlerdiniz? Bu aktiviteyi kim izlerdi? Bu aktivite ne zaman, nerede ve nasıl izlenirdi?
3. Ülkenizde bölge, il veya daha küçük düzeylerde stok kontrol çalışma kağıdı ve denetim kontrol listeleri kullanıyor musunuz?

*Alıştırmayı bitirdiğinizde
eğitimcinizle konuşun.*

3.0 AKTİVİTELER İÇİN BİR ZAMAN TABLOSU OLUŞTURUN

Alt hedefleri gerçekleştirmek için aktiviteleri saptadıktan ve bunların nasıl izleneceğini kararlaştırdıktan sonra, bu aktivitelerin ne zaman tamamlanması ve ne zaman izlenmesi gerektiğini size hatırlatacak bir zaman tablosu hazırlayabilirsiniz.

Zaman tablosunu bir yıl süreli olarak yapın. Yapılacak önemli işleri ve izlemeleri size hatırlatabilmesi için zaman cetvelini yeteri kadar ayrıntılı olarak hazırlayın.

Aktivitelerin programlanmasına etki yapacak bir çok etken olabilir. Bunların bir kaç örneği aşağıda verilmiştir:

- Eğitimden sonra personel görev başına dönünce, öğrendikleri uygulamaya devam etmelidir. Aksi halde, öğrendiklerini çabucak unutacaklardır. Bu nedenle, personelin ORS verilmesi konusunda eğitim gördüğü yerlere ORS verilmelidir.
- Bölgelerde ORS kullanımı, etkili bir şekilde teşvik edilmeye başlanmadan önce, bu bölgelerde ORS ve ORS sağlayan kuruluşlar veya kişiler bulunmalıdır. Aksi halde, henüz olmayan bir hizmetin verilmesini isteyen halk umutsuzluğa kapılır.
- İshal vakalarının en yüksek olduğu mevsimlerden önce ve bu mevsimler sırasında, tanıtım çalışmalarını yoğunlaştırmak çok etkili olacaktır. Halk, verilen mesajların o sırada ihtiyaç duydukları mesajlar olduğunu görünce, önerileri daha iyi dinler ve öğrenir.
- İHK personeli herhangi bir nedenle ülkenin bazı yerlerini ziyaret ederse, sağlık kuruluşlarını ziyaret etmek ve vaka yönetimini gözlemek için iyi bir fırsat bulabilir.

ÖRNEK

Bir sonraki sayfada, etkin vaka yönetimini, ülkedeki bütün sağlık kuruluşlarına yaymak için aktiviteleri yoğunlaştırmak isteyen bir İHK program yöneticisi tarafından geliştirilmiş olan, bir zaman tablosu verilmiştir (Aşama 2). Yönetici izleme yapılacak zamanları bir (*) ile işaretlemiştir (Zaman tablosunun sol sütunundaki "Aktivite Tipi" başlığı altındaki başlıklar, program aktiviteleri değiştikçe değişir).

AktNitrTipi	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	
Eğitim	Sür bölgede biris hateğitim birimi oluşturma planlaması için -Dr. Si-nan'la toplantı		'Bgitimplanı tasarısı, eği-timci ve katı-lımcı listeleri-ningözden geçirilmesi	?	9&r bölgedeki il WE Ü kursuna kçtıdma	(I-BÜ katilime nnda 0%S kut yacakve perso - >	lan kuTun/a-anımına başla- tıp başlatma mekçingez ->	* mü katlim tanelerinde ı tıp başlatma mekçingez 'Denetimselbe 'Bölgesi	aların fias- eğişimi başla- dıklarını gör- ler. ' enler, 'Bursa	
ORS Dağıtım	'Merkez depo denetimi			"Merkez depo			Çelecek.yd için malzeme siparişi 'Merkfz depo	OKS dağıtım başladı, (Bursa 'Bölgesi		Me 'Bu nağ
Vaka yönetiminin denetimi / izlenmesi		•Dr. <Ptırcı<i Sivas bölgesi- ni gezdi - ku- ruluşlara gezi		'Bölge kuruluşlarına gezi - Van 'Bölgesi •Dr. Vedat		■Dr. <Belma, 'Kırşehir'de bir kuruluşgezdi		•Dr. Selma Siirt'te kuruluş gezisi		'Bu
İletişim		Sağl'perso- neli tarafın- dan kullanıl- cakjnneler için mevcut iletişim mater- yalı temini	Jinnelerin is- halhakfynda- ki düşünce ve davranışları araştırması.	)	Sağl'kpcrsone ti tarafından kullanılacak, anneler için mevcut iletişim materyalinin dağıtımı			'Etkin vaka yönetimiyle il- gili iletişim materyalige- liştirme	/	'Te mar tes
Program Planlama		'Planlama komitesi toplantısı		%lt Hedefler bt amacyla 4 böt toplama gezisi	lirlemek. geye bilgi		qeleeckj.yd için alt hedef belirleme			199 büt siye
Program Değerlendirme			tshal morbidite ve mortalite araştırması planı	Araştırma personelinin belirlenmesi/ eğitimi - >	Rnkçt - >	:Anket sonuçlan analizi - >	Sonuç raporu			
Diğer		İÜK. yöneticileri toplantısı								

SORUN	OLASI NEDENLER	OLASI ÇÖZÜMLER
c. Hemen hemen bütün program aktiviteleri programın gerisindedir.	Programın amaçları, kaynaklarına göre fazla hırslıdır.	Programı daha gerçekçi olacak şekilde değiştirin ve/veya daha fazla kaynak sağlayın
d. Sağlık kuruluşlarında vaka yönetimi iyi yapılmıyor.	Personelin eğitimi çoğunlukla konuşma şeklindeydi ve hasta tedavisi uygulamasına pek az yer verilmişti.	
	Denetçiler eğitilmiş ancak personelleri eğitilmemişti.	
e. Radyo ve TV'deki mesajlar, sağlık personelinin eğitiminin tamamlanmasından önce başlamıştır.		
f.		

Grup tartışmasına hazır olduğunuzda eğitiminize bildirin.

PLANLAMA VE İZLEME AKTİVİTELERİ HAKKINDA BUNLARI HATIRLAYIN

- * İHK program aktivitelerinin planlanması, alt hedeflere ve hedeflere doğru gerekli ilerlemeyi sağlamak için, neler yapmanız gerektiği konusunda size yardımcı olacaktır. ;
- * İzleme aktiviteleri, programın ilerlemesini izlemenize ve bir çok sorunu erken ve gecikmelere neden olmadan tanımlamanıza ve çözümlenize imkan verecektir. Aşağıdaki konuların izlenmesi çok yararlı olacaktır:
 - ORS dağıtımı
 - Vaka yönetimi
 - İletişim
 - Eğitim
 - Denetim
- *- Hangi aktivitelerin izlenmesi gerektiğini saptadıktan sonra, bunları kimin, nerede, ne zaman ve nasıl izleyeceğini saptayın.
- * Aktivitelerin ne zaman yapılacağı ve ne zaman izleneceğini hatırlamanıza, zaman tabloları yardımcı olur. İzleme kontrol listeleri, izleme sırasında nelere bakmanız gerektiğini hatırlamanızda size yardımcı olacaktır.
- * İzleme sırasında saptanan sorunlara çözüm bulmak için, ilk önce sorunların nedenlerini bulun.

Bu mod    bitirdiğiniz zaman, eğitimciniz, "*Mysteria Bir Araştırma*" mod   n   dağıtacaktır.   lke ve   HK programı hakkında yazılanları okuyun. İzleme sonucu elde edilen bulguları inceleyin,   HK programının Mysteria'da nasıl y  r  d  Ğ  hakkında bir fikir oluşmaya başlayacaktır.

Kursun daha ileri aşamalarında, birkaç değerlendirme kaynağından alınan bilgileri g  z  n  ne alarak, Mysteria'da nelerin iyi yapıldığını, nelerin iyileştirilmesi gerektiğini saptama becerisi kazanacaksınız.

EKLER

- A. EĞİTİM PLANLAMASI İÇİN BOŞ ÇİZELGE
- B. MERKEZ DEPO ORS SEVİYESİNİ İZLEME İÇİN BOŞ ÇİZELGE
- C. ETKİN VAKA YÖNETİMİNİ İZLEME TUTANAĞI
- D. RUTİN DENETİM GEZİLERİ İZLEME KONTROL LİSTESİ
- E. ZAMAN TABLOSU

MERKEZ DEPO ORS STOK İZLEME ÇİZELGESİ

İNİ İSEVİYESİNİ

	1986 1 2	3		1987 1	2	3		1988 1 2	3		
	4			4				4			
3 aylık dönemin başında elde bulunan ORS paketleri											
Teslim Alınan ORS paketleri											
Bölgelere dağıtılan paketler											
Amasya											
Bingöl											
Van											
Diyarbakır											
C. Toplam											
Mevcut stok (A + B - C)*											
Ön dört 3 aylık dönem içinde ortalama 3 aylık dağıtım (son dört 3 aylık dönem içinde C'lerin toplamı).											
Ortalama dağıtım hızına göre eldeki stok ne kadar dayanacaktır (D/E)"											

* En az altı ayda bir sayım, yapılmalıdır. ** 3'er aylık dönemler halinde

BİR SAĞLIK KURULUŞUNDAKİ ETKİN VAKA YÖNETİMİNİ İZLEME TUTANAĞI

Bölge:

Sağlık kuruluşu: . Doldurulmuş Kim tarafından (ekip/kişi):

tarihi:

1. En az bir ishal vakasının yönetimini gözleyin ve aşağıdakileri kaydedin:

	Vaka 1	Vaka 2	Vaka 3
	Evet Hayır	Evet Hayır	Evet Hayır
Dehidratasyon doğru tayin edilmiş midir?			
Tedavi dehidratasyon statüsüne uygun mudur?			
Çocuğun tekrar muayenesi uygun şekilde planlanmış mıdır?			
Diğer sorunlar doğru olarak saptanmış mıdır?			
Sorunlara uygun tedaviler getirilmiş midir?			
Anne tedaviyi nasıl devam ettireceği ve ne zaman yeniden muayeneye getireceği konusunda yeteri kadar bilgilendirilmiş midir?			
Anneye ishalin tekrarlaması durumunda aşağıdakiler önerilmiş midir?			
—Daha fazla sıvı verme			
—Beslemeye devam etme			
—Çocuğu bir sağlık kuruluşuna göstermesi gerektiğini gösteren belirtileri izleme			
Anne ishalden koruma yolları konusunda doğru bir şekilde bilgilendirilmiş midir?			

EĞER TEDAVİ EDİLEN BİR İSHAL VAKASINI GÖZLERSENİZ 3. soruya geçin.

EĞER GÖZLEMEDİYSENİZ 2. soruya geçin.

TUTANAK (Devam)

2. EĞER TEDAVİ EDİLEN BİR İSHAL VAKASINI GÖZLEMELER OLANAĞI BULAMADIYSANIZ Aşağıdaki 2 soruyu sağlık kuruluşlarında çalışma ve ishal tedavisinden sorumlu olan kişiye sorun. Sorumlunun sorunları ayrıntılı bir şekilde yanıtlamasına yardım ediniz, fakat tedavi türlerinin veya muayene beklentilerinin ayrıntılarına sapmasına engel olun. Sorumluluğun esas noktalarını ve uygun olup olmadığını kaydedin. Eğer bir çocuk ishal şikayeti ile sağlık kuruluşuna getirilirse hastayı muayene edersiniz.

İshalli bir çocuğu nasıl tedavi edersiniz?

İKİNCİ SORUYU TAMAMLADIĞINIZDA 3. soruya geçin.

3. Aşağıdaki spesifik soruları ishal tedavisinden esas sorumlu olan kişiye sorun. Sorulara verilen yanıtları değiştirmeyin (Not: Eğer bir vaka tedavisi gözleme olanağı bulduysanız, aşağıdaki soruların tamamını sormanıza gerek yoktur) Eğer herhangi bir soruya verilen yanıt yanlış ise, şu anda yapılan uygulamanın nedenini belirtiniz.

Rehidratasyon semptomları nelerdir?

Ne zaman ORS kullanırsınız?

TUTANAK (Devam)

Biraz su kaybı gösteren iki yaşında bir çocuğa tedavinin ilk 4-6 saatlik kısmında ne kadar ORS verilmelidir?

Ne zaman intravenöz bir müdahalenin gerekli olduğunu düşünüyorsunuz?

Ne zaman diğer tipte ilaçlar verirsiniz?

Endikasyon

İlaç tipi

Doz

Eğer çocuk 4-6 saatten fazla kalırsa yiyecek verir misiniz?

Sağlık kuruluşundan ayrıldıktan sonra oral rehidratasyon tedavisine devam hakkında annelere ne söylersiniz?

TUTANAK (Devam)

İshal sırasında annelere aşağıdakiler hakkında neler söylersiniz?

— Emzirme?

— Diğer sıvılar verilmesi?

— Katı gıda maddeleri?

— Çocuğun ne zaman tekrar getirileceği?

İshalin ileri safhalarının tedavisi hakkında annelere ne söylersiniz?

İshalin önlenmesi hakkında annelere neler söylersiniz?

Söylediklerinizin anneler tarafından anlaşıldığını nasıl anlarsınız?

TUTANAK (Devam)

4. Gözlemcinin Genel Değerlendirmesi

Sağlık personeli gözlemlendi ve sorular soruldu veya sadece soru soruldu ____

	İyi	Kabul edilebilir	Zayıf
Sağlık personeli			
—İshalli çocuğu nasıl değerlendiriyor?	_____	_____	_____
—Doğru rehidratasyon tedavisi veriyor mu (ORS veya IV)?	_____	_____	_____
—Gerekliyorsa, antibiyotik veriyor mu?	_____	_____	_____
—Anneye önerilerde bulunuyor mu?			

5. İshal tedavisi ile ilgili talimatlar veya duvar çizelgeleri gibi yazılı rehberler:

	Evet	Hayır
Mecut mudur?	----	-----
Görülebilir şekilde asılmış mıdır?	----	-----
Teknik bakımdan doğru mudur?	----	-----

6. Klinik kartları veya günlük kayıtlar gibi mevcut vaka kayıtlarından, geçen haftalara* ait 5 yaşından küçük çocukların ishal vakalarına ait kayıtlardan rastgele 20 tanesini seçerek aşağıdaki cetvelin mümkün olduğu kadarlık kısmını doldurun. Veri mevcut değilse, o kısmı boş bırakın. **

Vaka	Dehid-ratasyon durumu	İshal 14 günden az süreli mi? Evet / Hayır	Dışkıda kan var mı? Evet / Hayır	Kuruluştaki uygun re-hidratasyon tedavisi verilmiş midir? Evet / Hayır	Sağlık kuruluşunda antibiyotik verilmiş mi? Evet/Hayır 1. Belirtilmiş 2. Belirtilmemiş 3. Kayıtlar açık	İshale karşı önleyici ilaç verilmiş mi? Evetse, ismini veya tipini belirtin.
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						
Toplam			Evet:	Evet:	Evet:	

* İyi kayıt bulunan haftalara ait azami sayıda kayıt kullanın

** Hasta kayıtlarında istenen bilgiye uygun olan cetvel başlıklarını kullanın

7. Sonuçlar ve Gelecekte Yapılması Planlanan

Eylemler Sağlık personeline sorun:

Ŗu anda konuŖmak istediğiniz ve iŖinizi yaparken karŖılaŖtıėınız sorunlar var mı?

Sağlık personeli ile birlikte, tanımlanan önemli sorunlar ve yapılması gerekli eylemler hakkında fikir birliğine varın.

Gözlemler hakkında ek yorumlar:

RUTİN DENETİM GEZİLERİ İÇİN İZLEME KONTROL LİSTESİ

Bölge

:

Bildirim

Süresi:

Denetçinin Adı/Unvanı: -----

Dolduruş Tarihi: -----Dolduranın Adı:

DENETİM

Bildirim süresi içinde bu üst kademedен sahaya yapılan denetim ziyaretini yazın.

Tarih	Yer	Ziyareti Yapan	Amaç	Tanımlanan Sorunlar

Yapılacak öneriler ve izleme için yapılacak faaliyetler:

KONTROL LİSTESİ (Devam)

EGITIM

Bildirim süresi içinde ilde / bölgede ishal konusunda verilen İHK kurslarını listeleyin.

Ay/Yıl	Kursun üpi	Eğitimin süresi	Yer	Eğitilen sağlık personelinin kategorisi	Eğitilenlerin sayısı

Sorunlar ve öneriler:

Planlanan eğitim aktiviteleri:

İHK KONUSUNDA SAĞLIK EĞİTİMİ VE İLETİŞİM

Bildirim süresi içinde yapılacak, eğitim ve iletişim ile ilgili olarak mesajlar, dinleyiciler, materyaller ve basım-yayım dahil olmak üzere ana aktiviteleri tanımlayın (Sadece ilde / bölgeye özgü aktiviteleri tanımlayın).

KONTROL LİSTESİ (Devam)

ORS TEMİNİ / DAĞITIMI / DEPOLANMASI

Bildirim sonrasında, ORS temini ve dağıtımı konusunda eksiklikler veya diğer sorunlar oldu mu? Evetse tanımlayın.

Stoktaki ORS iyi depolanmış mıdır ve iyi durumda mıdır?
Değilse, neden?

SONUÇLAR / İLERİDE YAPILMASI PLANLANAN FAALİYETLER

Denetçi ile birlikte, yapılan işler, tanımlanan sorunlar ve yapılacak izleme için fikir birliğine verin.

Yararlı olacağınıza inandığınız yorumlar ve gözlemler:

ZAMAN TABLOSU

Aktivite Tipi	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Eğitim												
ORS Dağıtım												
Vaka yönetiminin denetimi / izlenmesi												
İletişim												
Program Planlama												
Program Değerlendirme												
Diğer												